

VEILIG SCHOOLKLIMAAT

Het pedagogisch klimaat van de school is van wezenlijk belang voor de ontwikkelingskansen van de leerlingen. We creëren een sfeer van rust en veiligheid, want pas als een kind zich veilig voelt, heeft het de rust om zich te kunnen richten op de dingen die belangrijk zijn voor zijn/haar ontwikkeling.

Het kan echter voorkomen dat een kind zich niet veilig voelt, omdat een kind gepest wordt. Pesten komt helaas op iedere school voor. Uiteraard willen wij er alles aan doen om dit te voorkomen.

Preventie

- **Sociale competentie versterken**

ZIEN! Preventief en curatief

Wij hechten veel waarde aan het volgen en versterken van het sociaal-emotioneel functioneren van onze kinderen. Wij gebruiken hiervoor het instrument *ZIEN!* Met *ZIEN!* kunnen we het sociaal-emotioneel functioneren meten, volgen, begrijpen, ondersteunen en versterken.

We starten ieder schooljaar tot de herfstvakantie met groepsbevorderende activiteiten. In deze weken zijn we heel bewust bezig om van onze groepen echte groepen te maken. We zorgen dat kinderen systematisch met elkaar in contact komen en elkaar goed leren kennen. Tevens hebben leerkrachten kennis van de fasen van groepsvorming en stemmen zij hun activiteiten daarop af.

Tijdens deze startweken observeert de leerkracht het welbevinden, de betrokkenheid en 5 sociale vaardigheden. Door middel van *ZIEN!* wordt het sociaal functioneren vervolgens in kaart gebracht door deze vaardigheden van sociaal gedrag te meten. Er zijn ruimtenemende vaardigheden (sociaal initiatief en sociale autonomie) en ruimtegevende vaardigheden (sociale flexibiliteit, impulsbeheersing en inlevingsvermogen).

Het emotioneel functioneren wordt bepaald door het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen waar te nemen.

ZIEN! geeft richting aan ons onderwijs. De lessen op sociaal en emotioneel gebied zijn door gebruik van het instrument *ZIEN!* en door gebruik van *ZIEN!*-preventief gebaseerd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

ZIEN!-preventief geeft voor de verschillende ontwikkelingsleeftijden lessuggesties om wekelijks aan doelen te werken en om veelvuldig in dagelijkse situaties doelen te oefenen.

Daarnaast geeft het groepsprofiel n.a.v. de leerkrachtvragenlijsten inzicht in de aandachtspunten van de betreffende groep. Deze aandachtspunten worden meegenomen en verwerkt in de jaarplanning van *ZIEN!*-preventief.

ZIEN! Sociale Veiligheid

Onder sociale veiligheid wordt verstaan dat de sociale, psychische en fysieke veiligheid van onze leerlingen wordt gewaarborgd en dus niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Wij hechten grote waarde aan een veilige en positieve sfeer op school.

Wij maken gebruik van ZIEN! Leer- en leefklimaat als monitoringsinstrument. Met deze monitor krijgen we inzicht in drie belangrijke aspecten van veiligheid:

- hoe ervaren leerlingen de sociale en fysieke veiligheid op school?
- hebben leerlingen te maken met aantasting van de sociale en fysieke veiligheid?
- hoe is het gesteld met het welbevinden van leerlingen op school?

Als school maken we al gebruik van Zien! Leerkrachtvragenlijsten voor het observeren van het welbevinden, de betrokkenheid en de sociale vaardigheden (zoals hierboven beschreven). We willen graag de leerlingen (die dat kunnen) op vergelijkbare schalen bevragen (Leerlingvragenlijsten), omdat we het belangrijk vinden dat de resultaten ook daadwerkelijk gebruikt worden voor het verbeteren van de veiligheidsbeleving als dat nodig blijkt te zijn. Door op vergelijkbare schalen te observeren/te bevragen, kunnen we resultaten goed vergelijken en inschatten of leerlingen een goed beeld hebben van hoe het gaat en/of leerkrachten goed observeren.

Een tweede belangrijke voordeel van Zien! vinden we dat de resultaten per leerling bekend zijn. Hierdoor kunnen we snel bepalen met welke leerlingen we in gesprek gaan en die we beter gaan observeren.

Bovendien zitten alle resultaten dan in één systeem en kan er bekeken worden of er per leerling/groep (als de groep redelijk hetzelfde blijft) trends waarneembaar zijn.

Er is een **coördinator sociale veiligheid**, bij wie leerlingen en ouders terecht kunnen. De coördinator gaat 1 x per jaar de groepen langs om zich voor te stellen en uitleg te geven over de inhoud van haar taak. Daarnaast is er aandacht voor in onze nieuwsbrieven voor ouders en is visueel zichtbaar in de school wie de coördinator is.

De coördinator neemt eenmaal per jaar de monitor af in de bovenbouw bij kinderen vanaf 10 jaar.

- **School – en groepsregels**

Begin van ieder schooljaar worden de omgangsregels besproken en worden er aanvullende groepsregels opgesteld.

Samen met de leerlingen wordt vastgesteld wat iedere schoolregel betekent voor het gedrag in de klas. Zo hoort bijvoorbeeld bij - *Aardig zijn voor elkaar* - vriendelijke stemmen, elkaar begroeten, elkaar helpen, troosten, e.d.

We ondersteunen de regels in de school zoveel mogelijk visueel d.m.v. pictogrammen.

- **Inzetten op kwaliteit van lesgeven**

Wanneer de kwaliteit van lesgeven hoog is, heeft dat een positieve invloed op de betrokkenheid van leerlingen. Kinderen die betrokken zijn, hebben geen tijd voor andere dingen en vertonen niet of nauwelijks probleemgedrag. Dit zorgt voor een veilig klimaat binnen de groep.

Het didactisch handelen en pedagogisch handelen zijn speerpunten binnen onze school.

Voor het pedagogisch handelen hebben we een schoolstandaard ontwikkeld (de PH-meter) die uitgaat van effectief en vriendelijk leidinggeven.

We gebruiken een kijkwijzer voor het handelen van de leerkracht binnen onze school die jaarlijks onder de aandacht wordt gebracht en centraal staat bij klassenconsultaties en feedbackgesprekken.

We blijven ons als team professionaliseren en door middel van werksessies gaan we in gesprek met elkaar om iedere dag ons onderwijs een stapje beter te maken.

We hebben kennis van de methodiek *Geef me de vijf*.

Hierdoor is onze voorspelbaarheid en duidelijkheid gegroeid. Het geeft ons mogelijkheden om tegemoet te komen aan de verschillende ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen.

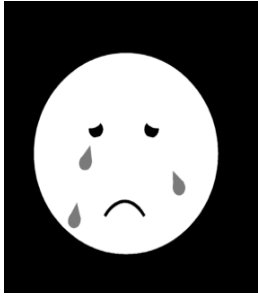
- **Pestsignalen kunnen herkennen**

Naast het gebruik van de ZIEN-vragenlijsten voor leerkrachten en leerlingen, is het goed om kennis te hebben van mogelijke signalen die zouden kunnen duiden op pestgedrag.

Uiteraard zijn de signalen op zich niet veel zeggend: even alleen willen zijn is heel gezond en normaal.

- 1. Het pestslachtoffer staat alleen in de pauzes.
- 2. Het pestslachtoffer zoekt tijdens de pauzes steeds contact met de pleinwacht.
- 3. Het pestslachtoffer mag niet meedoen met een spel, terwijl een ander kind even later nog wel mag meedoen.
- 4. Het pestslachtoffer speelt bijna altijd met jongere kinderen.
- 5. Het pestslachtoffer wil niet naar buiten.
- 6. De meeste kinderen willen niet met hem/haar samenwerken.
- 7. Zuchten, piepen en steunen van andere kinderen als een pestslachtoffer een idee aandraagt of in de kring iets zegt.
- 8. Andere kinderen laten zich negatief uit over het pestslachtoffer, of zijn/haar familie.
- 9. Klasgenoten vinden steeds alles van het pestslachtoffer stom.
- 10. Andere kinderen reageren negatiever op een fout van het pestslachtoffer, dan bij andere kinderen.
- 11. Het pestslachtoffer, de ouder(s), en/of andere kinderen geven aan dat er gepest wordt.
- 12. Al het pestslachtoffer niet meer naar school wil en/of klaagt over bijvoorbeeld hoofdpijn en buikpijn, terwijl deze pijnen in weekenden/vakanties verdwijnen.
- 13. Het pestslachtoffer wil bepaalde kleren niet meer aan naar school.
- 14. Het pestslachtoffer is gauw prikkelbaar of boos.
- 15. Het pestslachtoffer heeft nachtmerries, of gaat weer bedplassen.
- 16. Het pestslachtoffer wordt nooit uitgenodigd op feestjes/partijtjes.
- 17. Het pestslachtoffer vertoont pestgedrag naar kinderen in een veel lagere positie in de hiërarchie.

- **Het aanleren van gedragalternatieven bij kinderen**

Gedragkaart: naar gewenst gedrag				
1	2	3	4	5
BENOEM HET CONCRETE GEDRAG DAT JE ZIET	VERTEL HET EFFECT VAN HET GEDRAG OP ANDEREN	ZEG DE LEERLING TE STOPPEN MET HET GENOEMDE GEDRAG	GA NA WAT DE LEERLING WIL BEREIKEN MET HET GEDRAG	BIED DE LEERLING ALTERNATIEF GEDRAG AAN
				

STAP 1: BENOEM HET GEDRAG

Benoem objectief wat je ziet: “Koen, ik zie dat je Aram duwt”

Doe dit met een rustige stem, zonder emoties, in een korte, begrijpelijke zin.

STAP 2: BENOEM HET EFFECT VAN HET GEDRAG OP ANDEREN

Met dezelfde rustige stem zeg je wat het gedrag bij de andere leerling veroorzaakt.

De toon waarmee je praat is neutraal en duidelijk.

“Koen, je duwt Aram. Dan kan hij vallen en heeft hij pijn. Dat vind ik niet leuk.”

STAP 3: ZEG HET KIND TE STOPPEN

“Koen, stop met duwen.”

Je praat nog steeds op een rustige toon, maar je opdracht is kort en heel duidelijk, zodat de leerling weet dat doorgaan met het gedrag geen optie is.

STAP 4: BEDENK OF VRAAG DE LEERLING WAT ER AAN DE HAND IS

Deze stap is de omwenteling naar gewenst gedrag.

Hier stap je in de beleving van je leerling en achterhaal jij de bedoeling van het gedrag dat je gezien hebt. Dit is vaak moeilijk.

Je weet lang niet altijd wat de bedoeling is en vaak kan de leerling dit ook niet verwoorden.

Kan de leerling het wel verwoorden, dan is dat het uitgangspunt en laat je de leerling merken dat je hem begrijpt door zijn woorden te herhalen.

“Dus je was bang dat Aram je klei kapot wilde maken?”

Als de leerling het zelf niet kan verwoorden, stel je vragen:

“Wat wil je?” of “Ben je boos op Aram?”

Je respecteert de leerling door geen waardeoordeel te geven, maar door te benoemen dat je het knap vindt dat Koen dit tegen jou kan zeggen.

STAP 5: BIED GEDRAGSALTERNATIEVEN AAN

Gedragsalternatieven zijn er in overvloed.

Je vertelt de leerling wat hij kan doen of wat jullie samen kunnen gaan doen.

Bijvoorbeeld:

“Kom maar naar me toe als je boos bent op een kindje, dan ga ik je helpen”

“Zeg maar: ik wil niet dat je mijn klei kapot maakt”

“Zullen we eens kijken wanneer jij weer met de lego kunt spelen?”

Pas als een kind na deze interventie niet stopt met het ongewenste gedrag, kan het inzetten van een time-out een optie zijn.

WAT TE DOEN BIJ EEN TIME-OUT

STAP 1	Benoem het concrete gedrag dat je ziet. Vertel wat het effect van het gedrag is op anderen. Zeg de leerling te stoppen met het genoemde gedrag. Ga na wat de leerling met het gedrag wil bereiken. Bied de leerling alternatief gedrag aan.
STAP 2	Vraag, als het gedrag niet stopt, de leerling te kiezen uit 2 mogelijkheden: - Stoppen met het gedrag of - Even op de (stop-) kruk te zitten (op plein: op de stopplek te gaan staan).
STAP 3	Breng de leerling naar de stopkruk als hij niet stopt met het ongewenste gedrag en zeg wanneer je terugkomt (1 á 2 minuten) om te zien of het ongewenste gedrag gestopt is. Zet de time-timer als reminder.
STAP 4	Geef een compliment als het gedrag is gestopt en bespreek alternatief gedrag. Herhaal stap 3 als het ongewenste gedrag niet gestopt is.
STAP 5	Geef een compliment bij het eerstvolgende positieve gedrag.
Als het ongewenste gedrag niet stopt:	
STAP 6	Zeg de leerling te kiezen uit 2 mogelijkheden: - Stoppen met het gedrag of - Rustig worden in een andere klas.
STAP 7	Breng de leerling, wanneer hij niet rustig wordt, naar een andere klas. Geef op de time-timer aan wanneer je komt kijken of het gedrag is gestopt. Zet de time-timer maximaal op 10 minuten. De leerkracht van de gastklas geeft de leerling alleen aandacht door hem een compliment te geven als hij rustig is geworden.
STAP 8	Haal de leerling op en geef een compliment als het gedrag is gestopt. Bespreek alternatief gedrag. Doe een voorstel als de leerling geen alternatief gedrag kan noemen. Herhaal stap 7 als het ongewenste gedrag nog niet is gestopt.
STAP 9	Geef een compliment bij het eerstvolgende positieve gedrag.

STAP 10	Spreek de ouders en deel je zorgen.

Bij ruzies in de bovenbouw kan ook het ruzie-stappenplan gebruikt worden:

Het ruzie-stappenplan

Stap 1: Stop en koel af

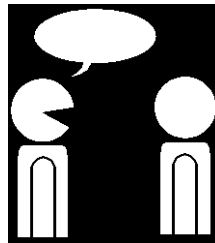

(Even op de nadenkstoel binnen/ buiten de klas of in de rust ruimte)

Stap 2: Praat en luister naar elkaar

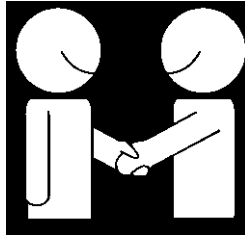
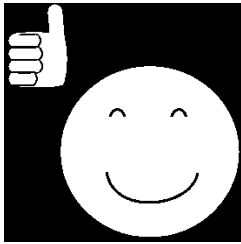
Om de beurt vertellen leerlingen hun verhaal. De een vertelt, de ander luistert zonder te onderbreken en vat daarna samen wat er is verteld.

Stap 3: Bedenk samen een manier om de ruzie op te lossen

Stap 4: Kies samen het idee dat iedereen het beste vindt

Wat verstaan we onder pesten?

Mochten alle bovengenoemde preventieve maatregelen niet het gewenste effect hebben, hebben we een protocol hoe te handelen.

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen, dat inhoudt, dat leden van een groep een groepsgenoot buitensluiten en gericht zijn om die persoon te beschadigen.

Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een pestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN en de gevolgen van dit gedrag vormen een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN	PESTEN
Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.	Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk.	Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en duurt lang)
Speelt zich af tussen "gelijken"	Ongelijke strijd. De onmachtgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
Is meestal te verdragen of zelfs leuk, maar kan ook kwetsend of agressief zijn.	De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één.	Meestal een groep (Pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
Wie geplaagd wordt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.	Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden) Slachtoffer zit vaak in neerwaartse spiraal, waardoor pesters zich op hem richten.
GEVOLGEN	GEVOLGEN

Op het moment dat het gebeurt, is het niet leuk, maar de pijn gaat snel over.	Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.	Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
Men blijft opgenomen in de groep.	Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om “bij de groep te horen” wordt niet voldaan.
De groep lijdt er niet echt onder.	De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig en men vertrouwt elkaar niet. Er is daardoor weinig openheid, spontaniteit en contact met elkaar. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Op school proberen wij ons te houden aan ons PESTPROTOCOL:

Word je gepest, praat er dan thuis en op school over.

Je mag het niet geheim houden.

1. We doen alleen dingen bij anderen, waarvan we zeker weten dat die ander dat leuk vindt.
2. We noemen elkaar bij de voornaam.
3. Samen spelen, samen lachen is aardiger dan buitensluiten, uitlachen of uitdagen.
4. Wanneer we aan andermans spullen willen komen, vragen we dat eerst.
5. Probeer eens iemand te troosten als hij of zij verdrietig is.
6. We proberen zoveel mogelijk samen te delen, samen te spelen en elkaars positieve kanten te bekijken.
7. Als er (toch) ruzie is proberen we dat eerst met elkaar uit te praten en samen een oplossing te vinden. Lukt dat echt niet, ga dan naar de juf of de meester.
8. Als iemand of jijzelf gepest wordt zeg je dat tegen de juf, de meester of je ouders. Dat is geen klikken.

Mocht u desondanks merken dat uw kind gepest wordt, of misschien zelf andere kinderen pest, meldt u dit dan alstublieft bij de leerkracht. Alleen in nauwe samenwerking met u, kunnen wij dit lastige en terugkerende probleem proberen op te lossen.

Als het pest gedrag niet stopt, dan wordt de coördinator sociale veiligheid hierbij betrokken. Zij gaat in gesprek met het kind en indien nodig met de ouders.

Op deze wijze willen alle betrokkenen bij de A.J. Schreuderschool laten zien dat:

- **We door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, alle kinderen in de gelegenheid stellen om met veel plezier naar school te gaan.**
- **We door regels en afspraken zichtbaar te maken het mogelijk maken dat kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aan kunnen spreken op deze regels en afspraken.**
- **Dit protocol wordt onderschreven door alle teamleden, vertegenwoordigers van de ouders uit de medezeggenschapsraad en de directie.**

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat de medewerkers voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is waardoor een klimaat ontstaat waarin pesten bespreekbaar gemaakt kan worden. Alle medewerkers van de school vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag.

Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Het aanbieden van hulp door de leerkracht, onderwijsondersteunend personeel, coördinator sociale veiligheid, de intern begeleider, de schoolpsycholoog, de schoolmaatschappelijk werker en de directie.

Het bieden van steun aan de pester

- Het confronteren van de leerling met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag. Pesters hebben minder empathisch vermogen dan andere kinderen. Ze kunnen minder goed invoelen wat de gevolgen zijn van hun daden
- Het aanbieden van hulp (desnoods verplicht) door de leerkracht, onderwijs ondersteunend personeel, coördinator sociale veiligheid, de intern begeleider, de schoolpsycholoog, de schoolmaatschappelijk werker en de directie.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, kunnen er moeite mee hebben, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerd te voelen. Daar kan begeleiding of een (sociale vaardigheids-) training aan bijdragen.

Zoals eerder beschreven, bespreekt de leerkracht aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas.

Het onderlinge plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens komt het pestprotocol ter sprake. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

Indien een leerkracht het nodig vindt, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgebesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.

HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

A. De leerkracht/onderwijssteunend personeel:

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de leerkracht eerst met de gepeste en later met de pester apart.

LEIDRAAD VOOR EEN GESPREK MET DE GEPESTE LEERLING

Feiten:

Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem

- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
 - Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
 - Hoe vaak word je gepest?
 - Hoe lang speelt het pesten al?
 - Weten je ouder(s), verzorger(s) of andere personen dat je gepest wordt?
 - Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
 - Zijn er leerlingen die jou wel eens proberen te helpen?
 - Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
 - Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - ✓ Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - ✓ Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - ✓ Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - ✓ Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
2. Vervolgens organiseert de leerkracht een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
 3. De leerkracht neemt contact op met de ouder(s), verzorger(s) van de pester en de gepeste en betreft hen bij de oplossing
 4. De leerkracht bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
 5. De leerkracht praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
 6. Indien het probleem escaleert, meldt de leerkracht het gedrag aan de coördinator van sociale veiligheid.
 7. Indien het probleem escaleert (zie 5) worden de ouder(s)/verzorger(s) op de hoogte gesteld en zo nodig betrokken bij het vinden van een oplossing.

B. De coördinator sociale veiligheid:

1. De coördinator (of intern begeleider) kan in onderling overleg, de rol van de leerkracht overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. Hij/zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel driedig, namelijk:
 - **Confronteren:** *Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde*
Confronteren is:
 - probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is.
Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
 - relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de leerling. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
 - specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
 - veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.
 - **Mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen**
 - **Helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.**
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij bepaald gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. Hij/zij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door de raadgever
6. Hij stelt alle betrokken ouder(s), verzorger(s) op de hoogte wanneer er sprake is van terugkerend gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
7. Hij/zij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
8. Hij/zij koppelt alle informatie weer terug naar de leerkracht.
Hij/zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
9. Hij/zij koppelt alle informatie weer terug naar de leerkracht en maakt de verslagen in ParnasSys.